

[https://doi.org/10.52058/3041-1793-2026-4\(21\)-1354-1365](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2026-4(21)-1354-1365)

Кузнецова Людмила Валеріївна кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри історії та права, Черкаський державний технологічний університет, м. Черкаси, <https://orcid.org/0000-0001-6810-1017>

Гарбазей Дмитро Олександрович кандидат юридичних наук, доцент кафедри історії та права, Черкаський державний технологічний університет, м. Черкаси, <https://orcid.org/0000-0001-6810-2017>

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ В ТРУДОВЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Анотація. Україна обравши європейський шлях розвитку зіткнулася з цілою низкою викликів. Одним з яких стало наближення національного законодавства до європейських та міжнародних стандартів. Тривалий час панувало класичне розуміння класифікації держав за типами правових систем. На зараз не існує жодної держави, про яку можна впевнено сказати, що це держава того чи іншого правового типу. Україна довгий час вважалася та й вважається державою з романо-германською правовою системою, атрибутом якої є відсутність прецеденту та прецедентного права в цілому. Проте, діюче законодавство не тільки не заперечує, а й закріплює елементи правового прецеденту для галузей приватного та публічного права.

Автори в статті намагалися дослідити процес наближення трудового права до європейської правової моделі шляхом імплементації рішень Європейського суду з прав людини в національну правову систему. Досліджуючи проблему імплементації рішень Європейського суду з прав людини в національну галузь трудового права автори акцентують увагу на необхідності завершення процесу реформування трудового законодавства, адже це питання наразі є казуїстичним в тому сенсі, що Україна, ще в 1954 році стала учасницею Міжнародної організації праці. І саме тому, в першу чергу необхідно нарешті завершити процедуру прийняття нового Трудового кодексу України, а разом із ним й прийняття Процедурно-трудоий кодекс (про який як в наукових колах, так і на рівні законодавця йде жвава дискусія, особливо враховуючи той факт, що трудова медіація набирає свої оберти). В статті автори зазначають, що питання імплементації рішень Європейського суду з прав людини в трудове право та трудове законодавство варто розпочати з процесу адаптації європейський трудових стандартів не втрачаючи при цьому національну трудову ідентичність зі своїми звичаями та традиція, менталітетом та

ISSN 3041-1793 Online

соціально-економічним розвитком державних інститутів та держави в цілому. Сам процес імплементації рішень Європейського суду повинен мати за мету захист трудових прав та забезпечення трудових гарантій працюючим і запобігти формальному підходу щодо подальшої реалізації (застосування) рішень Європейського суду з прав людини в трудове право, а тим самим і трудове законодавство.

Ключові слова. Імплементація норм права, адаптація законодавства, наближення міжнародного законодавства, прецедент, Європейський суд з прав людини, система права, міжнародне та вітчизняне трудове право.

Kuznetsova Lyudmila Valeriivna Candidate of Law, Associate Professor, Associate Professor of the Department of History and Law, Cherkasy State Technological University, Cherkasy, <https://orcid.org/0000-0001-6810-1017>

Garbazy Dmitry Olexandrovich Candidate of Law, Associate Professor of the Department of History and Law, Cherkasy State Technological University, Cherkasy, <https://orcid.org/0000-0001-6810-1027>

SPECIFIC ISSUES OF IMPLEMENTATION OF DECISIONS OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS INTO THE LABOR LAW OF UKRAINE

Abstract. Ukraine, having chosen the European path of development, faced a number of challenges. One of which was the approximation of national legislation to European and international standards. For a long time, the classical understanding of the classification of states by types of legal systems prevailed. Currently, there is no state about which it can be confidently said that it is a state of one or another legal type. Ukraine has long been considered and is considered a state with a Romano-Germanic legal system, the attribute of which is the absence of precedent and case law in general. However, the current legislation not only does not deny, but also establishes elements of legal precedent for the branches of private and public law. The authors of the article tried to investigate the process of approximation of labor law to the European legal model by implementing the decisions of the European Court of Human Rights into the national legal system. Investigating the problem of implementing the decisions of the European Court of Human Rights in the national sphere of labor law, the authors emphasize the need to complete the process of reforming labor legislation, because this issue is currently casuistic in the sense that Ukraine, back in 1954, became a member of the International Labor Organization. And that is why, first of all, it is necessary to finally complete the procedure for adopting the new Labor Code of Ukraine, and with it the adoption of the Procedural Labor Code (which is being vigorously discussed both in academic circles and at the

legislator level, especially given the fact that labor mediation is gaining momentum). In the article, the authors note that the issue of implementing the decisions of the European Court of Human Rights in labor law and labor legislation should begin with the process of adapting European labor standards without losing the national labor identity with its customs and traditions, mentality and socio-economic development of state institutions and the state as a whole. The very process of implementing the decisions of the European Court of Human Rights should aim to protect labor rights and provide labor guarantees to employees and prevent a formal approach to the further implementation (application) of the decisions of the European Court of Human Rights in labor law, and thus labor legislation.

Keywords: implementation of legal norms, adaptation of legislation, approximation of international legislation, precedent, European Court of Human Rights, legal system, international and domestic labor law.

Постановка проблеми. Правова реформа в Україні поставила за мету наблизити систему права до міжнародних правових стандартів, тим самим адаптувати українське законодавство до європейського. На зараз галузь трудового права перебуває в процесі прийняття Трудового кодексу, який має на законодавчому рівні закріпити сучасні виклики та потреби ринку праці, а тим самим адаптувати трудові відносини з нормами трудового права Європейського Союзу. Взагалі трудові правовідносини будь-якої держави є ключовим фактором її соціально-економічного розвитку. Адже від того настільки будуть відносини в сфері праці врегульовані в правовому полі настільки буде розвиватися соціальна стабільність та економічний добробут й формуватися потенціал людських ресурсів. Унормування достойного рівня трудових прав, а тим самим гарантування реалізації права на працю є не лише завданням національного рівня, а світового масштабу. Саме тому врегулювання сучасних трудових правовідносин закріплено нормами як вітчизняного так і міжнародного трудового права. Застосування норм міжнародного трудового права у вітчизняну практику не зважаючи на євроінтеграційні процеси потребує адаптації українського законодавства до світових стандартів праці. Ключове місце в цьому процесі посідає імплементації рішень Європейського суду з прав людини у національну систему права (далі по тексту ЄСПЛ), де рішення ЄСПЛ є орієнтиром для національної судової системи в частині дієвого механізму захисту реалізації права на працю. На зараз рішення ЄСПЛ не є казуальним тлумаченням міжнародних документів, зокрема положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, а повноцінним джерелом права, яке використовують країни-учасниці Конвенції.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання імплементації рішень Європейського суду з прав людини в національну правову систему, в тому числі в трудове право є не новим, саме тому цим питанням свого часу

ISSN 3041-1793 Online

займалася ціла плеяда науковців: Андрушко А.В., Боднарчук Д.І., Бунчук О.Б., Ванджурак Р. В., Вакарюк Л.В., Волохов О.С., Єрофєєнко Л.В., Жернаков В.В., Ільків Н.В., Ільницький О.В. Константний О.В., Серєда О.Г., Скоробагатько А.В., Фоменко А.Є. Водночас, не зважаючи на потужну кількість наукових праць із окресленої проблематики, вона не перестає бути актуальною, а, тим самим, потребує подальшого дослідження.

Мета статті. За допомогою загальних та спеціальних юридичних методів дослідження з'ясувати особливості імплементації рішень Європейського суду з прав людини в трудове право України шляхом наближення європейського законодавства в національну правову систему.

Виклад основного матеріалу. Євроінтеграційні процеси, що відбуваються в нашій державі висунули потребу в наближенні (адаптації) українського трудового законодавства до міжнародних світових стандартів праці. Процес наближення європейській трудових норм до вітчизняної системи права має сприяти реформуванню трудових правовідносин в частини створення балансу трудових інтересів роботодавців та працівників. Ратифікація Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, яка в ч.1 ст.6 закріпила за кожним право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру або встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення [1] та прийняття Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» заклали початок процесу імплементації рішень Європейського суду з прав людини в українське трудове право.

Ратифікація Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод підштовхнула Україну до створення єдиної судової практики, яка взаємопов'язана з європейською правовою системою в подібних чи однорідних правовідносинах. Відповідно до ст. 9 Конституції України Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод та Протоколи до неї є частиною національного законодавства України як чинний міжнародний договір, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України. Україна, давши згоду на обов'язковість міжнародного договору, зобов'язуються діяти таким чином, щоб не позбавити його мети та не зробити його неможливим для виконання. Тому і ратифікована Конвенція і практика ЄСПЛ для України є джерелами права обов'язковими до застосування. В свою чергу Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» регулює відносини, що виникають у зв'язку з обов'язком держави виконати рішення Європейського суду з прав людини у справах проти України; з необхідністю усунення причин порушення Україною Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод з впровадженням в українське

судочинство та адміністративну практику європейських стандартів прав людини; зі створенням передумов для зменшення числа заяв до Європейського суду з прав людини проти України [2].

Одним із інструментів міжнародного захисту трудових прав є Європейський Суд з прав людини. В своїй практиці ЄСПЛ встановив стандарти розуміння змісту та правового регулювання забезпечення свободи об'єднання та профспілкової діяльності, права працівника на повагу до приватного життя, заборони примусової праці та торгівлі людьми, меж права працівника на свободу висловлювання думки. Також, оскільки відповідно до Декларації МОП основних принципів та прав у сфері праці – право на свободу об'єднання та профспілкової діяльності, право на ведення колективних переговорів, заборона використання примусової праці та дитячої праці, заборона дискримінації в області праці та занять, є основоположними трудовими правами людини, то ЄСПЛ додатково виступає і в ролі регіонального механізму контролю за дотриманням державами-членами МОП основоположних трудових прав [3, с.317].

Не зважаю на те, що рішення Європейського суду з прав людини не є класичним джерелом права, яке притаманне для романо-германської правової сім'ї на думку дослідників в галузі права А.В. Андрушка та Д.І. Бондарчук практика ЄСПЛ посідає особливе місце в системі джерел трудового права України, виступаючи інструментом тлумачення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та є стимулом для вдосконалення національного законодавства. Рішення Суду сприяють захисту трудових прав, зокрема права на страйк, боротьбу з дискримінацією та забезпеченням справедливості при звільненні. Однак їхній прецедентний характер викликає дискусії в доктрині, а застосування стикається з практичними перешкодами. Дослідники вважають, що для повноцінної інтеграції необхідно розробити чіткі методичні рекомендації для судів, гармонізувати КЗпП із європейськими стандартами та забезпечити доступ до правосуддя в умовах воєнного стану. Подальші дослідження мають зосередитися на аналізі конкретних прецедентів та їхньому впливі на українську судову практику [4, с.97].

Рішення ЄСПЛ виступають радше орієнтирами у вирішенні судових прав, аналогічних тим що розглядалися ЄСПЛ; вони сприяють нормотворчості державних органів чим наближують національне законодавство до стандартів Ради Європи, у тому числі й у сфері захисту трудових прав українських працівників. Як зазначають дослідники рішення ЄСПЛ мають становити ідеологічно-правову (ціннісну) основу для здійснення правосуддя в Україні [5, с. 34].

На думку вченого-правознавця Волохова О.С. акти ЄСПЛ, у яких формалізується його практика є актами тлумачення, що мають обов'язковий характер та повинні виконуватися судовими та іншими державними органами,

ISSN 3041-1793 Online

виходячи із факту ратифікації Україною Європейської Конвенції 1950 р. Проте вплив рішень ЄСПЛ на національну правову систему обмежений принципом субсидіарності. Рішення ЄСПЛ можна віднести до інтерпретаційно-правових прецедентів, які мають обов'язковий прецедентний характер лише для самого ЄСПЛ, оскільки національні суди чи інші органи державної влади не можуть тлумачити багатосторонній міжнародний договір, яким є Конвенція про захист прав людини та основних свобод 1950 р. [6]. На зараз основним елементом дотримання основоположних прав та свобод людини є реалізація процесу справедливого розгляду справ в судах України з дотриманням європейських стандартів щодо розгляду трудових справ.

Як справедливо зазначає вчена-правознавець Лариса Єрофеєнко ЄСПЛ не дає шаблонів – він створює принципи, які Україна має творчо імплементувати у власну правову систему. ЄСПЛ – це не тиск ззовні, а допомога у формуванні справедливого трудового середовища всередині. Вчена зазначає, що адаптація – це не копіювання, а вбудовування європейських цінностей у національний правовий ландшафт. Це важливо в умовах воєнного стану, коли виникають виклики для прав працівників. Навіть під час кризи, права людини мають залишатися фундаментом. Дослідниця пропонує для адаптації трудового законодавства України до законодавства ЄС вивчити та провести аналіз законодавства ЄС з визначенням та вивченням норм трудового права ЄС, які потрібно імплементувати в українське законодавство. Також під час розробки нормативно-правових актів в частині регулювання трудового права варто враховувати принципи та стандарти ЄС. Все законодавство ЄС має бути перекладено українською мовою для подальшого порівняльного аналізу. Провести комплексний порівняльний аналіз законодавства України та ЄС для визначення необхідних змін та створити рекомендації щодо гармонізації законодавства України з *acquis communautaire* [7, с.1136].

У сфері трудових прав рішення ЄСПЛ формують стандарти щодо заборони дискримінації, свободи об'єднань і права на справедливий розгляд трудових спорів. Для України це означає необхідність гармонізації трудового законодавства з європейськими підходами та зумовлює комплексний перегляд підходів до правового регулювання трудових відносин, який охоплює приведення положень Кодексу законів про працю у відповідність до європейських стандартів, посилення процесуальних гарантій захисту прав сторін у трудових спорах, а також системне врахування практики ЄСПЛ під час підготовки та ухвалення нових нормативно-правових актів у сфері праці, діяльності професійних спілок і колективно-договірного регулювання [8].

На сьогодні процес реалізації права на працю в умовах євроінтеграції України відбувається у напрямі зближення трудового законодавства України із сучасною європейською системою права, яка сприяє розвитку культурної, соціальної, підприємницької активності громадян України, що у свою чергу

сприятиме поступовому добробуту громадян і приведенню його до рівня держав – членів Європейського Союзу. Цей процес є стратегічною метою України, адже є найкращим способом реалізації національних інтересів побудови економічно розвинутої держави, зміцнення її позицій у світі. Україна прагне максимально врахувати вимоги законодавства Європейського Союзу під час нормопроекування, підготовки кваліфікованих спеціалістів, створення належних умов для інституціонального, науково-освітнього, нормопроектного, технічного, фінансового забезпечення процесу адаптації законодавства України [9].

Завдання ЄСПЛ полягає в тому, щоб забезпечувати дотримання державами конвенційних прав та свобод. ЄСПЛ реалізує це завдання на основі застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод під час розгляду індивідуальних скарг та значно рідше скарг від уряду держави. Результати розгляду ЄСПЛ відображає у змісті рішення, яке ухвалює у конкретній справі. Отже, завданням ЄСПЛ в ході розгляду індивідуальних заяв зводиться до формулювання та обґрунтування об'єктивного висновку щодо відповідності конкретних положень національного права держави, яка допустила порушення прав та свобод людини конвенційним нормам та нормам, які містяться у Протоколах до неї [10, с.336]. Звернення до практики ЄСПЛ є ключовим механізмом забезпечення справедливого розгляду справи з дотриманням міжнародних стандартів прав людини в діяльності національних судів. Правові позиції, сформовані ЄСПЛ, слугують важливою підставою для ефективного захисту трудових прав працівників у межах національної юрисдикції.

Адаптація українського законодавства передбачає реформування правової системи України та поступове приведення її у відповідність із європейськими стандартами. Вона охоплює сфери захисту життя і здоров'я громадян, інтелектуальної власності, трудового права, зокрема охорони праці, а також інші галузі. Одним із найбільш продуктивних на думку дослідників шляхів наближення українського трудового законодавства до законодавства ЄС є впровадження відповідних стандартів, встановлених наднаціональним європейським законодавством. Передусім це має для України практичне значення, позаяк зумовлено підготовкою проекту нового Трудового кодексу України, який має бути узгоджений із загальноновизнаними у світі нормами та принципами у сфері праці [11, с.277]. Серед основних факторів, що зумовлять розвиток правового регулювання відносин у галузі трудового права під впливом євроінтеграції, слід виділити зростання ролі основоположних принципів права як регуляторів суспільних відносин. Зокрема, принцип свободи має суттєвий вплив на розвиток договірного регулювання трудових й тісно пов'язаних з ними відносин. Разом з тим, свобода у правовому регулюванні не має бути необмеженою. Так, як доктринальні засади трудового

ISSN 3041-1793 Online

права щодо трудових правовідносин полягають у тому, що вони завжди персоніфіковані. Трудові відносини є не абстрактними, а конкретними, бо вони виникають і діють між конкретними суб'єктами (працівником і роботодавцем) з початком роботи на підставі укладеного між ними трудового договору. Конкретними є й інші відносини у сфері праці, що тісно пов'язані з трудовими правовідносинами, в тому числі й правовідносини між «надіндивідуальними» суб'єктами – профспілками, їх організаціями й об'єднаннями та організаціями й об'єднаннями роботодавців. Очевидно, безпосереднього впливу на ці правовідносини процес євроінтеграції не матиме. Євроінтеграція зумовлює зміни не у відносинах, а в механізмі правового регулювання трудових й тісно пов'язаних з ними відносин. Для нашої держави вони мають відбуватися в порядку й за процедурами, відпрацьованими ЄС протягом багатьох років [12, с.67].

Рішення та практика ЄСПЛ мають бути інтегровані у національну судову систему України таким чином, щоб вони стали органічними складовими, а не просто декларативними.

На практиці відомі випадки невиправданого та недоречного використання українськими суддями рішень Європейського Суду. Так, за дослідженням Т. Ющенко, згідно з пошуковим запитом, в Єдиному державному реєстрі судових рішень налічується понад 15 000 судових рішень, в яких міститься посилання на рішення Європейського Суду від 10 травня 2010 року в справі «Серявін та інші проти України» (заява № 4909/04) з наведенням наступного його фрагменту: «Хоча пункт 1 частини 6 Конвенції про захист прав людини й основоположних свобод зобов'язує суди обґрунтовувати свої рішення, його не можна тлумачити як такий, що вимагає детальної відповіді на кожен аргумент. Міра, до якої суд має виконати обов'язок щодо обґрунтування рішення, може бути різною залежно від характеру рішення». Як правило цитовану частину судді наводять, як юридичну підставу для ухилення від належного мотивування своїх висновків щодо тих питань, з яких, як правило, не має переконливої аргументації. Тоді як насправді, вказаним рішенням Європейський Суд навпаки констатував порушення національними судами пункту 1 ст. 6 Конвенції, зазначивши, що у своїх рішеннях суди мають зазначати всі підстави, на яких вони ґрунтуються (п. 58 рішення). Наводячи орієнтири, наскільки детально суд має мотивувати своє рішення, ЄСПЛ хоч і дійсно зазначив, що рівень обґрунтування може варіюватися залежно від специфіки справи, наведене жодним чином не дає право суду відмовлятися від надання відповідей на аргументи учасників провадження, які є «незручними» для загальної концепції судового рішення [13].

Імплементация рішень ЄСПЛ в національні правові системи не зводиться до формального відтворення конвенційних норм у законодавстві. Йдеться про складний і багатовимірний процес, який охоплює нормотворчу діяльність,

практику правозастосування, інституційні зміни та поступове формування нової правової культури. Досвід держав - учасниць Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод переконливо демонструє, що там, де практика ЄСПЛ розглядається як реальний орієнтир для законодавця і судів, вона здатна виконувати функцію внутрішнього механізму оновлення правової системи, сприяючи підвищенню її стійкості та демократичної якості. Перспективи розвитку української моделі імплементації безпосередньо залежать від здатності поєднати теоретичні напрацювання юридичної науки, практичні висновки з рішеннями ЄСПЛ проти України та найкращі європейські підходи у межах цілісної й послідовної стратегії, зорієнтованої на утвердження людської гідності та реальне забезпечення принципу верховенства права [14, с.192].

Не зважаючи на прогресивний напрямок в частині імплементації рішень ЄСПЛ в трудове право не поодинокими є випадки формального застосування рішень ЄСПЛ, так в судах відбувається просте цитування частини рішень без перенесення правової ситуації до обставин певної справи. Дотепер справи потребують якісного перекладу з дотриманням юридичної техніки та технології, систематизації їх по категорія (інститутам трудового права).

Висновки. Процес наближення національного законодавства буде неповноцінним без запровадження в українську правову систему практики (рішень) Європейського суду з прав людини. Тривалий час така практика стосувалася лише кримінальних та цивільних справ, і хибне було враження, що трудові правовідносини є суто державною проблемою, що здебільшого повинна бути врегульована на рівні сторін трудового договору. Реформування трудового законодавства, що в першу чергу стосується прийняття Трудового кодексу, який повинен мати своє продовження в Процедурно-трудоного кодексі має чітко передбачати рішення Європейського суду з прав людини джерелом національного трудового права. Для ефективного застосування таких рішень в трудово-правовій системі України повинна бути переглянута як процедура тлумачення так і застосована єдина юридична техніка та технології такого тлумачення для подальшого використання в судовій практиці.

Література:

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: Міжнародний договір, ратифікований Законом України від 17 липня 1997 р. № 475/97-ВР // Офіційний вісник України. 1998. № 13. Ст. 270.
2. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 року № 3477-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>.
3. Вакарюк Л.В. Правові позиції ЄСПЛ щодо розуміння заборони примусової праці як стандарти захисту трудових прав людини. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 4. С. 316-320.

ISSN 3041-1793 Online

4. Андрушко А.В., Боднарчук Д.І. Практики Європейського Суду з прав людини в системі джерел трудового права. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія ПРАВО*. 2025. Випуск 89: частина 2. С. 92-97.

5. Константний О.В. Практика Європейського суду з прав людини як джерело правозастосування Верховного Суду України. *Вісник Верховного Суду України*. 2012. № 1 (137). С. 33-36.

6. Волохов О. С. Рішення Європейського Суду з прав людини у системі джерел трудового права України. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8a7aa281-6ce2-4022-826f-449dbe3b20ee/content>

7. Єрофеєнко Л.В. Адаптація трудового законодавства України до Європейських стандартів щодо захисту прав працівників. *Наукові перспективи*. 2025. № 5 (59). С. 1127-1140.

8. Chalmers D., Davies G., Monti G., Heyvaert V. *European Union Law: Text and Materials*. 5th ed. Cambridge : Cambridge University Press, 2024.

9. Серєда О.Г. Реалізація права на працю в умовах євроінтеграції України. URL: <https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2016/05/Sereda13.pdf>

10. Бунчук О.Б. Теоретичні та правові засади юрисдикції Європейського суду з прав людини. *Наукові перспективи*. 2022. N5 (23). С.332-345

11. Скоробагатько А. В. Проблемні аспекти адаптації трудового законодавства України іх право Європейського Союзу. *Адаптація законодавства України до положень права Європейського Союзу: збірник матеріалів науково-практичної конференції* (м. Київ, 10 жовтня 2025 р.). Одеса: Видавництво «Юридика», 2025 С.276-280

12. Жернаков В. В. Європейські процеси: правове розуміння і вплив на розвиток трудового права України. *Сучасні тенденції розвитку приватно-правових відносин в умовах євроінтеграційних процесів: матеріали Всеукр. наук-практ. конф.* (м. Дніпро, 23 листоп. 2022 р). Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. С.66-69

13. Ющенко Т. Практика ЄСПЛ: переосмислити не можна застосовувати. *Pravo. UA*. 23.07.2019. URL: <https://pravo.ua/praktika-iesplpereosmisliti-ne-mozhna-zastosovuvati/>

14. Фоменко А.Є. Імплементція рішень ЄСПЛ у національні правові системи: міжнародний досвід і перспективи України. *Collection of Scientific Papers «SCIENTIA»*. 2026. January 23. P.185–193

15. Ванджурак Р. В. Роль практики Європейського Суду з прав людини у формуванні розсуду суб'єктів правозастосування при здійсненні дискреційних повноважень. *Адаптація законодавства України до положень права Європейського Союзу: збірник матеріалів науково-практичної конференції* (м. Київ, 10 жовтня 2025 р.). Одеса : Видавництво «Юридика», 2025 С.28-30

16. Ільків Н.В., Ільницький О.В. Імплементція практики Європейського суду з прав людини в національному механізмі захисту права на безпечні умови праці. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2021. № 3. С,73-78.

17. Гарбазей Д.О., Кузнецова Л.В. Загальні питання імплементції рішень Європейського суду з прав людини в кримінальне право України. *Наука і техніка сьогодні*. 2026. № 2. С.61-72.

References:

1. Konventsiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod [Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms]. (1997, July 17). *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy* —Official Gazette of Ukraine, 1998, 13, art. 270 [in Ukrainian].

ISSN 3041-1793 Online

2. Verkhovna Rada of Ukraine (2006) Pro vykonannya rishen ta zastosuvannya praktyky Yevropeiskoho sudu z prav liudyny [On the implementation of decisions and application of the practice of the European Court of Human Rights]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15> [in Ukrainian].

3. Vakariuk, L.V. (2023) Pravovi pozytsii YeSPL shchodo rozuminnia zaborony prymusovoi pratsi yak standarty zakhystu trudovykh prav liudyny [Legal positions of the ECHR on understanding the prohibition of forced labor as standards for the protection of human labor rights]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. № 4. S. 316-320 [in Ukraine].

4. Andrushko, A.V., Bodnarchuk, D.I. (2025) Praktyky Yevropeiskoho Sudu z prav liudyny v systemi dzherel trudovoho prava [Practice of the European Court of Human Rights in the system of sources of labor law]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu. Seriya PRAVO*. Vypusk 89: chastyna 2. S. 92-97 [in Ukrainian].

5. Konstantnyi, O.V. (2012) Praktyka Yevropeiskoho sudu z prav liudyny yak dzherele pravozastosuvannya Verkhovnoho Sudu Ukrainy [The practice of the European Court of Human Rights as a source of law enforcement by the Supreme Court of Ukraine]. *Visnyk Verkhovnoho Sudu Ukrainy*. № 1 (137). S. 33-36 [in Ukrainian].

6. Volokhov, O. S. Rishennia Yevropeiskoho Sudu z prav liudyny u systemi dzherel trudovoho prava Ukrainy [Decision of the European Court of Human Rights in the system of sources of labor law of Ukraine]. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8a7aa281-6ce2-4022-826f-449dbe3b20ee/content> [in Ukrainian].

7. Ierofieienko, L.V. (2025) Adaptatsiia trudovoho zakonodavstva Ukrainy do Yevropeiskykh standartiv shchodo zakhystu prav pratsivnykiv [Adaptation of Ukrainian labor legislation to European standards for the protection of workers' rights]. *Naukovi perspektyvy*. № 5 (59). S. 1127-1140 [in Ukrainian].

8. Chalmers, D., Davies, G., Monti, G., Heyvaert, V. (2024) *European Union Law: Text and Materials*. 5th ed. Cambridge : Cambridge University Press.

9. Sereda, O.H. (2016) Realizatsiia prava na pratsiu v umovakh yevrointehratsii Ukrainy [Implementation of the right to work in the context of Ukraine's European integration]. URL: <https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2016/05/Sereda13.pdf> [in Ukrainian].

10. Bunchuk, O.B. (2022) Teoretychni ta pravovi zasady yurysdyksii Yevropeiskoho sudu z prav liudyny [Theoretical and legal foundations of the jurisdiction of the European Court of Human Rights]. *Naukovi perspektyvy*. N5 (23). S.332-345 [in Ukrainian].

11. Skorobahatko, A. V. (2025) Problemni aspekty adaptatsii trudovoho zakonodavstva Ukrainy ikh pravo Yevropeiskoho Soiuzu [Problematic aspects of adapting the labor legislation of Ukraine to the law of the European Union]. *Adaptatsiia zakonodavstva Ukrainy do polozhen prava Yevropeiskoho Soiuzu: zbirnyk materialiv naukovo-praktychnoi konferentsii* (m. Kyiv, 10 zhovtnia). Odesa: Vydavnytstvo «Iurydyka». S.276-280 [in Ukrainian].

12. Zhernakov, V. V. (2022) Yevropeiski protsesy: pravove rozuminnia i vplyv na rozvytok trudovoho prava Ukrainy [European processes: legal understanding and influence on the development of labor law in Ukraine]. Suchasni tendentsii rozvytku pryvatno-pravovykh vidnosyn v umovakh yevrointehratsiinykh protsesiv: materialy Vseukr. nauk-prakt. konf. (m. Dnipro, 23 lystop. 2022 r). Dnipro: Dniprop. derzh. un-t vnur. Sprav. S.66-69 [in Ukrainian].

13. Iushchenko, T. (2019) Praktyka YeSPL: pereosmyslyty ne mozhna zastosovuvaty [ECHR practice: rethinking cannot be applied]. *Pravo*. UA. 23.07.2019. URL: <https://pravo.ua/praktika-iesplpereosmysliti-ne-mozhna-zastosovuvati/> [in Ukrainian].

14. Fomenko, A.Ie. (2026) Implementatsiia rishen YeSPL u natsionalni pravovi systemy: mizhnarodnyi dosvid i perspektyvy Ukrainy [Implementation of ECHR decisions in national legal

ISSN 3041-1793 Online

systems: international experience and prospects for Ukraine]. *Collection of Scientific Papers «SCIENTIA»*. January 23. R.185–193 [in Ukrainian].

15.Vandzhurak, R. V. (2025) Rol praktyky Yevropeiskoho Sudu z prav liudyny u formuvanni rozsudu sub`iektiv pravozastosuvannia pry zdiisnenni dyskretsiinykh povnovazhen [The role of the practice of the European Court of Human Rights in shaping the discretion of law enforcement entities when exercising discretionary powers]. *Adaptatsiia zakonodavstva Ukrainy do polozhen prava Yevropeiskoho Soiuzu: zbirnyk materialiv naukovo-praktychnoi konferentsii* (m. Kyiv, 10 zhovtnia 2025 r.). Odesa : Vydavnytstvo «Iurydyka». S.28-30 [in Ukrainian].

16.Il'kiv, N.V., Ilnytskyi, O.V. (2021) Implementatsiia praktyky Yevropeiskoho sudu z prav liudyny v natsionalnomu mekhanizmi zakhystu prava na bezpechni umovy pratsi [Implementation of the practice of the European Court of Human Rights in the national mechanism for the protection of the right to safe working conditions]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo*. № 3. S,73-78 [in Ukrainian].

17.Harbazei, D.O., Kuznetsova, L.V. (2026). Zahalni pytannia implementatsii rishen Yevropeiskoho sudu z prav liudyny v kryminalne pravo Ukrainy [General issues of implementation of decisions of the European Court of Human Rights into the criminal law of Ukraine]. *Nauka i tekhnika sohodni*. № 2. S.61-72 [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 28.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 12.04.2026